

Vergaderjaar 2022–2023

36 151

Regels ten behoeve van de hersteloperatie toeslagen (Wet hersteloperatie toeslagen)

35 468

Wijziging van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen in verband met uitbreiding van de hardheidsclausule en invoering van een hardheidsregeling, een vangnetbepaling, een grondslag voor een compensatieregeling alsmede een O/GS-tegemoetkomingsregeling (Wet hardheidsaanpassing Awir)

S¹

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN – TOESLAGEN EN DOUANE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 december 2022

Bijgaand treft u conform diverse toezeggingen de stand van zaken rondom de hersteloperatie toeslagen. Daarnaast streef ik ernaar u nog voor de volgende Voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen, die naar verwachting begin februari 2023 wordt verzonden, een brief te sturen naar aanleiding van de diverse moties en toezeggingen uit het debat over de Wet hersteloperatie toeslagen van 1 november 2022.

Kindregeling

Met het inwerkingtreden van de Wet hersteloperatie toeslagen is ook de kindregeling van start gegaan. Met de kindregeling wordt erkend dat ook kinderen zijn getroffen door de toeslagenproblematiek. In samenspraak met kinderen en jongeren is de kindregeling vormgegeven in een financiële tegemoetkoming als steuntje in de rug. Medio november en eind november zijn in twee batches in totaal 7.500 brieven aan een groep meerderjarigen verzonden. In december zullen de eerste betalingen door de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) worden verricht op de daartoe aangewezen rekeningnummers. Vanwege de uitvoering van de motie van het Tweed Kamerlid Kat² die het kabinet vroeg bij inwerking-treding van de Wet hersteloperatie toeslagen direct van start te gaan met de uitbetaling aan kinderen van wie de bankrekeningnummers reeds bekend zijn, worden meerderjarigen als eerste aangeschreven. Vanaf januari zal ook worden gestart met het groepsgewijs aanschrijven van

¹ De letter S heeft alleen betrekking op 36 151.

² Kamerstukken II, 2021/22, 31 066, nr. 1034.

minderjarige kinderen en hun ouders. Hierbij wordt de volgorde van de eerste toets aangehouden. Het streven is hiermee om voor de zomer van 2023 de grootste groep kinderen te hebben bereikt. UHT voert de financiële regeling uit. Op locatie in Almere heeft UHT een eigen team voor de nieuwe regelingen, waaronder de kindregeling, ingericht. Omdat de organisatie al was voorbereid kon het team direct na inwerkingtreding van de wet op 5 november 2022 van start. De frequentie en de aard van de vragen aan het serviceteam voor de kindregeling is in lijn met de verwachting. De meest gestelde vraag is wanneer de tegemoetkoming wordt overgemaakt. Op de website van UHT komt de basale planning van UHT te staan. Ook de website www.kindregelingvoorjou.nl is live gegaan. Daarop is specifieke informatie over de kindregeling terug te vinden. De reacties tot dusver zijn gematigd positief.

Stand van zaken praktijktest vaststellingsovereenkomsten

In de zomer van 2022 is de praktijktest voor de vaststellingsovereenkomst (VSO) gestart bij 15 ouders. Doel van deze test is om een alternatieve route te ontwikkelen voor ouders om met meer eigen regie, op een meer gelijkwaardige en mogelijk ook snellere manier het (financieel) herstel af te ronden, zodat een ouder het verleden kan afsluiten, tevreden is en bezwaar en beroep voorkomen kan worden. Er zijn inmiddels vijf concept-schadeoverzichten van de vijftien aangeleverd. Bij één van de schadeoverzichten kan op korte termijn een aanbod worden gedaan om tot overeenstemming te komen. Naar verwachting volgen er binnenkort meer concept-schadeoverzichten. Wanneer voldoende deelnemende ouders weten welke uitkomst de pilot voor hen heeft, kan de eerste evaluatie plaatsvinden. Als dit inzicht geeft of het werken met een VSO voor gevolgschade uitvoerbaar en wenselijk is, kan besloten worden over vervolgstappen en mogelijke opschaling. Inmiddels is met alle ouders minstens één tussentijds evaluatiegesprek gevoerd waaruit blijkt dat ouders tevreden zijn over onder andere de informatieavond en de kennismakingsgesprekken. Aan de ouders wordt niet gevraagd om de complete schade onomstotelijk te bewijzen door middel van bewijsstukken. Per onderdeel wordt beoordeeld of aannemelijk is dat sprake is van schade als gevolg het stopzetten en/of terugvorderen van kinderopvangtoeslag en in welke omvang. Daarbij is er oog voor alle door de ouder genoemde persoonlijke omstandigheden. In de beoordeling van de schadeposten sluit de praktijktest zoveel mogelijk aan op de kaders van de Commissie Werkelijke Schade (CWS), zoals het beoordelingskader voor immateriële schade. Wanneer documenten ter onderbouwing van de schade lastig te vergaren zijn, zal geprobeerd worden in overleg met de advocaat van de ouder om tot een praktische oplossing te komen. Elke ouder ontvangt desgevraagd zijn of haar hersteldossier, ook dit helpt ouders en hun advocaten om hun zaak te onderbouwen. Advocaten worden aangemoedigd zo snel mogelijk concepten te delen, zodat het gesprek kan starten. Echter, in de pilot zijn geen termijnen gesteld waarbinnen de ouder en de advocaat het schadeoverzicht klaar moeten hebben, de ouder kan de tijd en ruimte nemen die nodig is.

Stand van zaken mediation

De pilot mediation als alternatieve wijze om bezwaren te behandelen, wordt naar verwachting eind 2022 afgerond. Er zijn 7 mediationzaken afgesloten met een vaststellingsovereenkomst, 7 zaken zijn in een vergevorderd stadium en de laatste 3 mediations gaan binnenkort van start. Er is 1 mediationzaak afgebroken omdat inhoudelijk niet tot overeenkomst kon worden gekomen. Deze resultaten zijn in lijn met de landelijke resultaten voor mediation in diverse sectoren: 70–90% wordt positief afgesloten. De voorlopige resultaten van de pilot laten zien dat

deze aanpak de ouder ondersteunt bij het emotioneel herstel en helpt bij herstel van vertrouwen in de overheid. Mediation is sneller dan reguliere bezwaarbehandeling. De kosten voor mediation liggen iets lager dan die van een regulier bezwaarproces. Vooruitlopend op een positieve eindevaluatie worden voorbereidingen getroffen voor het op grotere schaal inzetten van mediation.

Stand van zaken bezwaar

UHT spant zich in om steeds gerichter tegemoet te komen aan de hulpvraag van ouders die in bezwaar zijn gegaan. Sinds half oktober 2022 zijn er veranderingen doorgevoerd in de werkwijze bij bezwaar waarbij er bij nieuw binnengekomen bezwaren in de voorfase uitgebreider contact is met de ouder of gemachtigde. De praktijk leert dat veel ouders bezwaar instellen vanwege gebrek aan informatie over hoe het besluit tot stand is gekomen of gemotiveerd. Omdat bezwaren worden behandeld op volgorde van ontvangst, en een bezwaardossier pas wordt opgesteld als een bezwaar in behandeling wordt genomen, ontvangt een ouder pas op een laat moment relevante informatie. Om daaraan tegemoet te komen, loopt sinds kort de bezwaar-behandelaar in de voorfase met de ouder door relevante documenten uit het dossier, de beschikking en de compensatieberekening. Op die manier worden veel vragen beantwoord. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot het intrekken van bezwaren. Ook kan het contact leiden tot correctie van de primaire beschikking of een verwijzing naar de Commissie Werkelijke Schade (CWS) voor een verzoek voor aanvullende schadevergoeding. In de toekomst kan ook de mogelijkheid van mediation worden voorgelegd. De bevindingen met het bellen van ouders worden nu meegenomen in een plan om ook de bezwaren die voor half oktober 2022 zijn ingediend op een meer responsieve manier te behandelen. De verwachting is dat daarmee een deel van de ouders op een snellere en meer bevredigende manier kan worden geholpen dan via het doorlopen van de gehele formeel juridische bezwaarprocedure, inclusief hoorzitting bij de Bezwaarschriftenadviescommissie. Ten slotte worden de ervaringen uit het bezwaarproces ook benut om de informatievoorziening tijdens de integrale beoordeling te verbeteren.

Versnellen en verbeteren

In de Voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen over het derde kwartaal van 2022 is de Kamer geïnformeerd dat wordt bekeken welke mogelijkheden er in de toekomst nog zijn om te versnellen en te verbeteren. Het kabinet wil hierbij geen valse verwachtingen wekken, er zijn geen eenvoudige oplossingen. Binnen de verscheidene onderdelen van de hersteloperatie en de procedures die gedupeerden daar doorlopen is mogelijk winst te behalen. Processen kunnen wellicht sneller en efficiënter. Op dit moment worden verschillende opties uitgewerkt, in samenhang getoetst en worden onderliggende dilemma's afgewogen. Eerder is aangegeven dat de verwachting was dat de Kamer hierover voor het einde van het jaar zou worden geïnformeerd. Dit wordt in de volgende Voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen, die naar verwachting begin februari 2023 wordt verzonden.

De Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane,
A. de Vries